

НЕВІД'ЄМНА ОДИНИЦЯ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ – ВЛАДА

Людина, на протязі усього свого свідомого і несвідомого життя нерозривно пов'язана із владою, яка є найбільшим джерелом та засобом захисту людських інтересів, втілення планів людей, врегулювання їх протиріч і конфліктів. Поняття влади завжди буде одним з найбільш неоднозначних питань в ряді наук, адже воно пов'язане з людиною.

На заході є класичне визначення влади, дане в 1922 році Максом Вебером: «Влада означає будь-яку можливість проводити всередині даних соціальних відносин власну волю навіть всупереч опору, незалежно від того, на чому така можливість заснована». Влада - це вольове відношення між людьми; влада представляє відношення залежності між людьми в суспільстві; влада здійснюється за допомогою особливих владних методів.

Як видно з визначення, М. Вебер піднімає відносини влади до рівня соціального (а не просто психологічного) явища. Саме ця обставина і зумовила поширеність даного підходу в західних країнах.

Система влади в суспільстві розпочинається з людини, тому вона не може існувати без певної структури: суб'єкт, об'єкт і засоби. Більш детально владу як одне з центральних питань соціологічної науки розглядає наукова дисципліна – Кратологія (грец. kratos - влада, logos - вчення), яка має на меті сконцентрувати, упорядочити, привити в наукову систему знання і зробити її знання про владу надбанням сучасників.

Одні з перших уявлень про владу як частину суспільного життя описували філософи стародавнього світу: Сократ, Платон, Арістотель, Цицерон, Сенека та ін. У сучасній політології найбільш актуальною є парадигма про суспільну угоду яку запропонував політик і філософ Нових часів Т. Гоббс (Левіафан, або матерія, форма і влада держави церковної і громадянської), а пізніше підтримали Дж. Локк і Ж.-Ж. Руссо на основі якої відбувається творення влади через узгодження інтересів. В західній науці, бізнесі цей принцип отримав назву „win-win”. Творення влади з задоволенням суб'єктивних потреб обох сторін. Зазначена властивість влади розглядається не лише в межах кратологічного знання, але й з погляду філософії політики. Одне з найбільш характерних визначень про владу належить Пролєєву, який сформулював так званий конститутивний закон (протестарний) – „влада існує та відтворює себе виключно на основі права на владу, яким вона самообґрунтовується у своїй дійсності. Тобто, по суті, влада як матеріальний об'єкт нікому не належить, проте являється зобов'язуючим фактором для індивідів. Отже, влада виникає в соціальному середовищі, являється саморегулюючим механізмом і здійснює вплив на індивідів. За даним формулюванням виходить, що вона безсуб'єктна, а тому є несоціальна, що являється абсурдним. Можна підбити ряд підсумків. Влада – самоорганізований, самостворювальний соціальний організм чи механізм досягнення певних суб'єктивних цілей різними методами.

Щоправда, існують твердження, які вважають, що відносити владу до соціального організму буде не зовсім коректно через ряд нюансів: певні спрощені владні механізми існують і у тваринному світі (наприклад владна ієрархія бджіл чи мурах) і потрібно було б ряд соціальних законів виключити (що є неприпустимим) з даної проблематики. Наприклад, конфлікт інтересів, чого не відбувається в природі, відбувається тільки в людському суспільстві. Дана тема активно досліджувана Гріном у книзі „40 законів влади”, де всі закони відносяться тільки до людського суспільства.

Трактування влади повинно зводитись до досягнення певних цілей індивіда, використовуючи певні засоби і методи. Це може означати, що будь-хто міг би навчитись владарювати (навіть не маючи необхідних ресурсів) для цього потрібне лише знання певних принципів, які зможуть пояснити механізми підкорення. Але на даному етапі соціологічних наук знайти чіткі межі таких механізмів є неможливим.

Отже, влада і суспільство залишаються складними одиницями, які пов'язані складним двостороннім зв'язком. Хоча, наукові дослідження сьогодення так і залишаються неоднозначними, що підтверджує актуальність даної теми.